

Dramatikerne Lene Therese Teigen (f.v.), Maria Tryti Vennerød og Marit Tusvik er blant få kvinner som er oppført på norske scener. De er enige men ikke om årsaken til problemet.

DRAMATISK KVINNEKAMP

Kvinner utgjør halvparten av den norske virkeligheten, men det er menn som dramatiserer den. Oplever kvinner underdebatt på teaterscenene. Hvorfor er det slik?

Lite kvinne-drama på Oslos scener

■ Kvaliteten avgjør, mener Nationalteatret

Teatrene skal speile samfunnet vi lever i, men er vi kun 30 prosent kvinner i dette landet? Oslo-teatrene hadde i 2005, som årene før, en sterk underrepresentasjon av kvinnelige dramatikere.

AKSEL KJÆR VIDNES
KATRINE NORDLI (foto)

En gjennomgang av hovedstadsteatrenes repertoar for 2005 viser at andelen av oppsetningene skrevet av kvinner var svært liten. Av teaterforestillinger som hadde premiere i fjor ved Nationalteatret, Oslo Nye og Det Norske Teatret, var henholdsvis 20, 28 og 30 prosent skrevet av kvinner. Men teatrene selv mener de ikke har noe problem.

– Først må det sies at Nationalteatrets kriterium for å anta dramatikere er at dramatikken er god. Vi skjeler ikke til hvem som har skrevet stykkene – det er tekstens kvalitet som er det viktige, sier informasjonsleder ved Nationalteatret Stefan Brunvatne til Aftenposten.

– Er det ikke naturlig at kvinner, som utgjør halve befolkningen, er bedre representert ved teatrene?

– Det er til enhver tid veldig mange krav og ønsker fra forskjellige grupper i samfunnet som ønsker seg selv representert. Det kan være krav om samtidsdramatikk kontra klassisk. Det kan være krav om kvinnelig representasjon kontra mannlige.

Skjulte mekanismer. Styreleder Inger-Margrethe Lunde i Norske Dramatikeres Forbund (NDF) ser negativt på den kvinnelige representasjonen i 2005.

– Kvinner utgjør halvparten av den kreative evnen i landet vårt. Og kvinner utgjør det største publikumet, det skulle strengt tatt ha gjenspeilet seg på scenen, sier Lunde, som mener at grunnen til at det også er så få kvinnelige dramatikere i hennes eget forbund, er at kvinner har vanskeligere for å slippe til enn menn.

– Det ligger skjulte mekanismer i selve institusjonene, måten vi tenker og velger på, som ofte gjør

det tyngre for kvinner enn menn å entre scenen, sier hun.

Dette er teatersjefen ved Oslo Nye og Centralteatret, Svein Sturla Hungnes, sterk uenig i:

– Det er rent sprøyt. Det er rent tøv, i hvert fall det jeg kjenner til. Hvis kvinnelige dramatikere er like ensprede som hun her høres ut som, kan jeg gi dem et godt råd – å åpne opp litt.

Uenige dramatikerne. I den gamle søylehallen bak scenen i hans eget teater, Centralteatret, treffer vi tre kvinner som alle har satt opp stykker ved de store teatrene i Oslo. Lene Therese Teigen, Marit Tusvik og Maria Tryti Vennerød har forskjellige syn på hvordan situasjonen er for kvinner som skriver dramatikk

– Syns dere ikke man bør sette opp flere kvinnelige dramatiker enn hva en gjør i dag?

– Jeg synes ikke nødvendigvis det. For man må først og fremst sette opp det som er godt, sier Tusvik, og legger til at hun selv er blitt tatt godt vare på av teatrene.

– Spørsmålet er mer om kjønnet er en fordel eller en ulempe – for da har vi et problem, sier Teigen, som mener at diskrimineringen er et faktum. – Jeg ser det hele tiden, jeg teller hele tiden. Jeg har sittet i møter og i utvalg og opplevd at det finnes ulike forventninger til kvinnelige og mannlige dramatikerne.

– Jeg kjenner meg ikke igjen, forteller Vennerød. – Jeg synes at både menn og kvinner er fanget i kjønnsroller i samfunnet, men som dramatiker kjenner jeg meg ikke igjen i dette. Jeg ser ikke for meg at du som ung mann skal ha lettere for å komme igjennom enn kvinner.

– Det gjør jeg, skyter Teigen inn. Det gjør også kulturminister Trond Giske, som beskriver skjevheten som dramatisk og svært negativ.

– Nå skyldes det kanskje at det er endelig historiske stykker og at likestillingen ikke hadde kommet så langt på Ibsens tid, men det er ikke noen grunn til å tro at samtidsdramatikken er noe særlig mye bedre i kjønnsbalansen, og det må vi absolutt gjøre noe med, sier Giske, som mener det er rom for flere ordninger som kan bedre kvinnelige dramatikeres situasjon.

Løsninger. – Det vi kan gjøre med vår politikk, er å sørge for at kvinner får stipender, arbeidsmu-

KVINNELIG DRAMATIKK, 2005

6 av 29 oppsetninger på Nationalteatrets scener var skrevet av kvinner

4 av 14 på Oslo Nye (inkludert Centralteatret)

3 av 10 på Det Norske Teatret

«DEN MAGISKE BRØKEN»

Landsdekkende undersøkelse om norsk samtidsdramatikk (2001), som viser at:

Kvinner står for 40 prosent av innsendte, ubestilte manuskripter og 43 prosent av de antatte verkene, men kun 25 prosent av den oppførte dramatikken.

Kvinner er sterkest representert ved de små, frie og fattige teatrene

NDF (Norske Dramatikeres Forbund) har ca. 1/3 kvinnelige medlemmer.

ligheter og utviklingsmuligheter. Det er nå et forslag ute om at man skal ha et dramatikerutviklingssystem på samme måte som man skal ha et filmutviklingssystem, som kan få noen oppgaver i forbindelse med likestilling og med å få frem kvinnelige dramatikerne. Og så er det selvsagt for teatersjefene, som bestemmer dette med repertoarpolitikken, at de har det her som en politikk, sier han.

Teatersjefen Vidar Sandem ved Det Norske Teatret er ikke helt uenig.

– Vi må ta tak i det her og få flere kvinnelige dramatikerne på banen. At vi har en jobb å gjøre er klart, og vi har gått aktivt ut nå mot kvinnelige dramatikerne, både bestillingsvis og ved at vi bygger videre på et synopsiss fra en kvinne.

Tilbake på Centralteatret sitter kvinnene som har opplevd å lykkes:

– Jeg har jo vært heldig, eller flink, og jeg har aldri opplevd at det har vært problematisk, sier Vennerød.

– Min grunnleggende mening er at vi må ha håp om endring av miljøet, for i så fall går det an å gjøre noe med det selv også, sier Teigen.

– Hvis det er sann at menn skriver flere gode manus, tror jeg det er på grunn av miljøet, ikke på grunn av natur, legger Vennerød til. – Så må man heller jobbe for å få kvinner på banen.

— aksel.kjer@aftenposten.no

«Hvis kvinnelige dramatikerne er like ensprede som hun her høres ut som, kan jeg gi dem et godt råd – å åpne opp litt.»

Svein Sturla Hungnes, teatersjef ved Oslo Nye

